

Jappe Jyrkänne:

Kataloniasta muutakin kuin koronaa

Kataloniaa koskeva uutisointi on liki vuoden keskittynyt alueen keskimääräistä kehnompaan tautitilanteeseen. Jännitteet Madridin suuntaan ovat jääneet toiseksi. Myös muutokset poliittisessa orientoitumisessa ovat saaneet vähemmän huomiota. Nyt edessä ovat aluevaalit (14.2.2021), jotka tulevat ratkaisemaan paljon.

Espanjan, siis Sánchezin, koalitionhallituksen strategiana näyttää viimeiset ajat olleen - ja olevan - antaa itsenäisyysliikkeen hiljaa sulaa oman tuloksettomuuteensa. On syntynyt turhautumista ja jopa selkeä linjaero kahden itsenäisyysliikkeen pääryhmän, JxCatin ja ERC:n välille.

Porvarillinen Junts pel Catalunya (JxCat) kärsii siitä, että sen päähahmo Carles Puigdemont lymyilee Brysselin kyljessä Waterloossa ja EU:n parlamentissa, eikä johda joukkojaan kotoisilla taistelutantereilla. Tasavaltalainen Vasemmisto (ERC) taas kärsii siitä, että puolueen puheenjohtaja Oriol Junqueras istuu linnassa. Tosin jälkimmäistä tapaa pidetään - näin luulen - sankarillisen taistelun kannalta kunniallisempana kuin pakenemista (Katalonian entiselle pääministerilleen maksamien korvausten turvin) Brysseliin ja MEP:n palkan kuittaamista Euroopan Parlamentista.

Asetelma on myös heittänyt "häränpyllyä". Vielä 15 vuotta sitten porvarillinen katalaanipuolue (silloin CiU, nykyisin JxCat) oli valmis hyväksymään laajennetun autonomian, kun taas ERC piti kiinni itsenäisyydestä. Nyt ovat osat vaihtuneet ja puolueiden suhteet kylmenneet. Tosin JxCatin piirissä on separatismia, joka ei hyväksy Puigdemontin ehdotonta linjaa.

Niinpä ei ole ihme, että itsenäisyysliikkeen suosio on selvästi hiipunut. Viime viikolla julkistetun mielipidetiedustelun (CIS) mukaan 67% katalonialaisista on sitä mieltä, että itsenäisyysshankkeesta on ollut alueelle vahinkoa. Peräti 62 % pitää nykyistä itsenäisyyspuolueiden hallitusta huonona. Odotukset tulevasta, vaalien jälkeisestä hallituksesta jakautuvat melkein kolmeen osaan. Itsenäisyysliikkeen ja "perustuslaillisten" (eli itsenäisyyttä vastustavien puolueiden, lähinnä PSC: eli sosialistien) kanssa tehtävä hallitus on suosituin (38%). Jatkamista puhtaalla itsenäisyyspuolueiden hallituksella kannattaa 32% ja puhdasta "perustuslaillisten" puolueiden hallitusta kannattaa 28%.

Puolueiden kannatuksen valossa suosituin vaihtoehto, eli koalitionhallitus, näyttäisi todennäköisimmältä. Sosialistit ovat saamassa tukevan vaalivoiton, joka ei kuitenkaan likimainkaan riitä hallituksen muodostamiseen yksin. Tasavaltalainen Vasemmisto on sekin lisäämässä kannatustaan - ja mikä tärkeintä se voittaisi selvästi JxCat:n. Yhdessä PSC ja ERC melkein saisivat enemmistön.

Mutta jotta kuva ei olisi liian selkeä, niin sosialistit ja ERC ovat tukkanuottasilla itsenäisyyskapinan vankien takia. ERC vaatii - erityisesti näin vaalien alla - että sen puhtaasti poliittisiksi vangeiksi katsomia johtajiaan, siis itsenäisyyspäättöksiä tehneitä ja niistä tuomion saaneita poliitikkoja, pitää vapauttaa ns. kolmanteen asteeseen eli jonkinlaiseen koevapauteen. PSOE taas visusti varoo, ettei sen johtama hallitus saa niskaansa syytöksiä, että Katalonian "kapinallisia" kohdeltaisiin erityisen hellin käsin, siis etuoikeuksin verrattuna muihin rangaistusvankeihin. Tässä tosin on tilannetta vaalien alla hiukan liennytetty. Oriol Junqueras pääsee vankilasta päivälomalle johtamaan puolueensa vaalitaistelua.

Vaalien tulos näyttäisi muuttavan Katalonian tilannetta. Mutta yhden kysymysmerkin asettaa Katalonian vaalimatematiikka. JxCat on erittäin suosittu Katalonian harvaan asutuissa (umpikatalaaneissa) maakunnissa Lleida ja Girona. Nämä alueet saavat parlamenttiin "yliedustuksen". Laskin viime vaaleissa, että verrattuna Barcelonan ja Tarragonan maakuntiin, niin syrjäalueilla tarvitaan yhteen parlamenttiedustajaan vain reilu puolet siitä äänimäärästä, mitä Barcelonassa ja jopa Tarragonassa.

Mainittakoon, että karkeasti n. 80 % väestöstä asuu rannikon teollistuneissa maakunnissa - ja kaupunkiyhteisöissä - ja vain viidennes Lleidan ja Gironan maakunnissa. Vaalimatematiikka tulee muuttamaan parlamentin voimasuhteita verrattuna siihen, mitä puolueiden kannatus sellaisenaan kertoisi. Mutta ehkä se ei näitä vaaleja ratkaise. Erot ovat sen verran suuret.

PSC eli Espanjan sosialistipuolue PSOE:n alueellinen jäsenpuolue on asettanut kärkiehdokkaakseen Salvador Illan, joka vielä viime torstaihin saakka oli Espanjan terveysministeri - ja siksi coronan ansiosta jatkuvasti esillä. Tämä hillitysti käyttäytyvä mies voi olla sosialistien varsinainen vaaliase. Kataloniassa lienee aika iso joukko ihmisiä, äänestäjiä, jotka haluavat Katalonian tilanteen rauhoittuvan. Siis Katalonialle sellaisen johtajan, joka kykenee yhteistyöhön Madridin kanssa. Julkisuudessa on ollut erilaisia arvioita siitä, mitä Katalonialle on maksanut Artur Másin ja Carles Puigdemontin hanke

irtautua Espanjasta. Puhutaan joka tapauksessa kymmenistä, ellei satoihin miljardeihin nousevasta laskusta.

Corona -virus on vielä muuttanut kaikki laskelmat tulevaisuudesta alavireisiksi. Espanja tulee hyötymään merkittävästi EU:n apupaketista, mutta sen kokoa kuvaa pari lukua. EU:n suora tuki Espanjalle tulevien 4 vuoden aikana (77 mrd) on hiukan pienempi, mitä Espanjan kansantalous pelkäästään viime vuonna menetti (80 mrd).

Talouden näkymät ovat siis erittäin huonot. Siksi luulen, että Katalonian vaaleissa tapahtuu merkittävä muutos. Vuosien jännäämisen jälkeen kaivataan selkeämpää tulevaisuutta - ja luulisin, että sen aika moni mieltää syntyvän ainoastaan osana Espanjaa.

Itsenäisyyskysymystä ei tietenkään haudata, mutta tapahtunee hiukan sama kehitys kuin Pais Vascossa, Baskimaalla. Kyläjuhlilla ja illanistujaisissa kyllä vannotaan itsenäisyyden nimiin, mutta politiikka - se muuttuu pragmaattisemmaksi. Ei baskejakaan enää poliittisissa valinnoissaan innosta itsenäisyyden idea, vaan politiikka, jolla tuo alue on noussut Espanjan menestyksellisimmäksi taloudessaan. Se tie voi jatkossa Kataloniaakin kiinnostaa itsenäisyyttä paljon enemmän.

Mielenkiintoista nähdä, mitä 14.02. tapahtuu. Arvailuni ovat arvailuja. Vaalitulokset ratkaisee.

Jappe Jyrkänne 30.1.2021